

Themapreek Focus 1.4. 'Jezus raakt ons aan' Lucas 5 vers 12-16

Ds. Michiel Vastenhout, 29 maart 2020

Gemeente van Christus,

Voor hem was sociale distantie niet iets waar hij aan wennen moest. Dat was zijn leven. Wie weet al voor hoelang. Langer in elk geval dan twee weken. Hij was melaats. Lijder aan een zeer besmettelijke ziekte. Waarbij men ook nog dacht dat persoonlijke zonde een rol speelde. Zoals bij Mozes' zus Mirjam, of bij Elisa's knecht Gehazi.

En daarom onrein. Een onaanraakbare. Zoals de dalits in India. Buitengesloten. Levene dode. Geen deel van de gemeenschap meer. Niet meer de kans om mee te doen met de cultus in de tempel van Jeruzalem. Niet meer de kans om naar de kerk in je eigen dorp te gaan, de synagoge. Niet eens meer de kans om in je eigen dorp te wonen überhaupt. Verstoten. Naar buiten met je. Quarantaine totdat je beter zou worden. Kleine kans... Op jezelf aangewezen, of op andere melaatsen.

Onaanraakbaar. En dus al voor wie weet hoe lang niet aangeraakt. Door niemand niet.

Gemeente, het gedeelte dat centraal staat vanmorgen hoort bij het vierde Focusthema in dit blok. Over bijzondere ontmoetingen die Jezus had met mensen. Het stond dus hoe dan ook op het preekrooster. Maar in deze tijd waarin het coronavirus rondwaart, is het op z'n minst opmerkelijk te noemen dat juist deze ontmoeting nu onze aandacht vraagt. Want sinds twee weken kunnen we in elk geval een klein beetje meemaken wat deze man dag in dag uit moest doormaken. Want sinds twee weken weten we wat sociale onthouding, sociale distantie is. Anderhalve meter tussen jou en de ander.

Waar je ook komt. Hier in het kerkgebouw. Op kantoor, als je daar toch wezen moet. In de supermarkt. En het voelt vreemd. Om vooral naar een ander te kijken met het idee: kom me niet te na! Blijf uit 'mijn' anderhalve meter! En tegelijk te beseffen dat die ander zo ook naar mij kijkt.

Sociale distantie is vreemd. Dat áls je al een familielid bezoekt, je ook dan die afstand in acht moet nemen. Maar vaak komt het er al niet meer van. Zien we vrienden en familie via een klein schermje. Of horen we slechts hun stem. Aanraking is er niet meer bij. Die knuffel van opa of oma. Die hug met je vader of moeder. Die arm om de schouder van een vriend of vriendin als die het even niet meer trekt. Schrijnend zijn de verhalen over hen die een dierbare verliezen, en zelfs dan door hun naasten niet troostend aangeraakt mogen worden.

Het mag niet. Nu even niet. En hoe lang even zal zijn, we weten het niet. En we proberen het op te brengen. Natuurlijk. Want het virus dat rondwaart is niet zomaar een griepje. Maar dat afstand houden, het is en blijft onnatuurlijk. Niet aangeraakt worden. Want aanraking is wezenlijk. Een levensbehoefte. We buidelen met baby's. We knuffelen onze kleuters. En dat gaat het hele leven door.

Nou ja. Helaas niet bij iedereen. In een tijd als dit beseffen we hoe wezenlijk contact met een ander is. Hoe bijzonder een aanraking. En we beseffen tegelijk wat het dus betekent als je daarvan al heel lang verstoken bent. Lang voordat corona sociale distantie tot norm verhief. Voor die mensen, die al veel langer snakken naar aanraking en contact, zou hij sowieso een identificatiefiguur geweest zijn. Voor hen die zich buitengesloten wisten, lang voordat corona quarantaine tot gangbare term had gemaakt. Deze melaatse.

Hij ontmoet Jezus vandaag. Het gaat te ver om te zeggen dat Jezus op zijn pad kwam. Hij plaatste zich op het pad van Jezus. Joost mag weten waar. Ergens in een stadje. Plotseling is hij daar. Als een duveltje uit een doosje. Een man, getekend door huidvraat. Lucas, die arts was, tekent als enige evangelist aan dat hij 'vol van melaatsheid was'. Ernstige casus. De scène is verwarrend. Want wat doet deze onaanraakbare, deze verstotene, in de bewoonde wereld?

Opvallend genoeg zijn de omstanders in dit verhaal afwezig. Het lijkt erop dat deze man z'n kans heeft afgewacht, en Jezus alleen is. Hooguit samen met de paar leerlingen die hem al vergezellen. Alleen al hoe Lucas de scène schetst is treffend. De sociale onthouding spat ervan af. Een man. Naamloos. Ergens in één van de steden. Wie weet waar. Alleen. Want melaats.

Hij ziet Jezus, en werpt zich voor hem neer. Smekend om hulp. Vol gelovige overtuiging. Toch aarzelend. 'Als u wilt, u kúnt mij rein maken.' Kunnen, ja. Willen, daar hoopt hij op, maar hij is er niet zeker van. Natuurlijk niet. Zijn vertrouwen in mensen is lager dan laag. Maar deze Jezus, die is anders. Hoopt hij. Denkt hij begrepen te hebben uit de geruchten die de ronde doen.

Want deze Jezus heeft een missie. We hoorden dat de vorige Focusdienst vanuit Lucas 4. Jezus roept het jubeljaar van Gods genade uit. Hij brengt het goede nieuws dat Gód koning is over deze wereld. En dat de machten van het kwaad het nakijken zullen hebben. Jezus verkondigt het goede nieuws, en hij maakt het zichtbaar en tastbaar. Een poosje later vraagt Johannes de Doper zich vanuit de gevangenis af: 'Jezus, bent u degene die komen zou of moeten we een ander verwachten?' Jezus zei: 'Zeg tegen Johannes wat jullie gezien en gehoord hebben: blinden kunnen weer zien, verlamden weer lopen, mensen met huidvraat worden gereinigd en doven kunnen weer horen, doden worden opgewekt, aan armen wordt het goede nieuws bekend gemaakt.'

Geruchten zijn als een lopend vuurtje. En deze melaatse waagt het erop. 'Als u wilt, u kunt mij rein maken.' Zorgen dat ik er weer bij hoor, wil dat zeggen. Dat ik niet langer die onaanraakbare ben, die verstotene. Die niet mee mag doen. Die God niet kan dienen zoals het zou moeten. In synagoge en tempel.

Ja, rein worden. Dat betekent natuurlijk ook beter worden. Genezen van die rotte ziekte. Maar daarin zou er voor hem zoveel meekomen.

En dan voltrekt zich een ongehoord tafereel. Het lijkt erop dat er geen omstanders waren, maar alleen al als je het las, toentertijd, was het schokkend. Jezus strekt zijn hand uit! Nee! Ja, toch! Hij raakt hem aan. Onvoorstelbaar! Maar Jezus doet het. Dat wat bij wet verboden was. Al vanaf Mozes' tijd. Logisch! Dit waren geen vrome gebruiken voor fanatieke fundamentalisten. We snappen dat nu meer dan ooit! Zo'n besmettelijke ziekte moest zich niet verder verspreiden! Het risico was te groot! Reinheid en onreinheid. Dat had allereerst te maken met hygiëne. Dat ging over leven en dood. Met de hoge prijs van uitsluiting uit de gemeenschap. Dat wel.

En juist dat is het wat Jezus doorbreekt. Zijn aanraking is geen show van een superman die zich onaantastbaar weet. In medische zin wist men toentertijd niet wat wij nu wel weten over bacteriën en virussen. Maar Jezus weet wat hij doet. Hij stelt een teken. Begeesterd met kracht van boven. Hier wordt als een teken zichtbaar wat het betekent dat het kwaad, hoe het zich ook vertoont onder ons mensen, niet het laatste woord heeft. Niet daar waar Gods koningschap zichtbaar wordt. Daar worden mensen weer welkom geheten in de gemeenschap. Daar mogen verstotenen, buitengeslotenen, weer binnen komen. Meevieren dat God koning is, en dat dit zichtbaar wordt in wat Jezus doet.

Jezus raakt de onaanraakbare aan. Genezend. Rein makend. Welkom terug hetend. Toekomst gevend. Als teken van Gods koningschap.

Nee, niet iedereen werd zo door Jezus aangeraakt. Toen niet. Nu niet. En dat schuurt. Dat schrijnt. Ook dat beseffen we vandaag de dag zeer. En toch. Toch geven deze tekengenezingen hoop. Stel je voor dat Jezus ze niet verricht had. Dan zou er helemaal nooit iemand op het idee gekomen zijn dat het kwaad wel eens níet het laatste woord zou kunnen hebben! Juist omdat Jezus kwam, en zijn missie uitvoerde onder ons, juist daarom zien we uit naar Gods toekomst vol van hoop.

De melaatse nobody uit the middle of nowhere getuigt ervan. Van de komst van Messias Jezus. Die onacceptabele heilzame dingen deed. Aanraken! Rein maken! Maar je moet het wel volgens het boekje afhandelen, had Jezus gezegd. Naar de priester gaan. En offeren. Zo hoort het. Doe het zo. En nog wat: hou je mond hierover! Niet aan de grote klok hangen!

Maar dat was tegen dovemansoren gezegd. Het goede nieuws is als een lopend vuurtje. En als een magneet. De massa's komen naar Jezus toe. Om wat Hij zei. Om wat Hij deed. De missie is succesvol, kun je zeggen! Zeker!

En toch. Jezus is geen de showstelende superman. Van meet af aan niet. Hij stelt het koningschap present. Van God! En dat is dan ook de bron waar Hij te rade gaat om kracht voor die missie. Geregeld trekt hij zich terug. Wijkt hij uit. Weg van de massa's. Naar eenzame plaatsen.

Wonderlijk, gemeente! Lucas hint erop. Zijn collega Marcus is nog explicieter. Die verhaalt dat Jezus, doordat bekend wordt dat hij de onaanraakbare heeft aangeraakt, geweerd wordt uit de steden. Ze motten hem niet meer. Risicofactor. Wandelend besmettingsgevaar. Toch blijven de mensen komen, schrijft Marcus. En Lucas vertelt dat ook. De mensen hadden ook weg kunnen blijven. Wie weet was Jezus wel besmet. Melaats. Ze komen toch. Hij is het ze waard.

En nee, fysiek blijkt uit niets dat Jezus besmet is. Maar toch is hij in zekere zin inderdaad als een melaatse geworden. Oude woorden uit de profeten werpen hier hun licht naar voren. Jesaja 53. Lijdensevangelie uit het Oude Testament. Woorden die klinken op weg naar Golgotha. Over de lijdende dienaar van de Heer. Jezus zelf.

'Hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam. Wij echter zagen hem als een verstoteling. Door God geslagen en vernederd.'

Jezus als verstotene. Getekend door sociale distantie. Het zal gaande zijn lijdensweg meer en meer zijn deel worden. Tot op een houten kruis. Hier, in Lucas 5, werpt dat een schaduw vooruit. Als we lezen dat de eenzame plaatsen zijn deel zijn. Daar trekt hij zich terug. Om te bidden.

Broeders en zusters, Jezus raakt ons aan. Heeft oog voor mensen die daarnaar verlangen kunnen. Vandaag worden wij geroepen om in zijn spoor te gaan. Nee, fysieke aanrakingen, ze mogen niet. En natuurlijk zoeken we dat dan ook niet op. Maar het verbreken van eenzaamheid en isolatie, de ander werkelijk raken in de kern van z'n bestaan, oog krijgen voor wie is buitengesloten, dat kan op zoveel manieren vorm krijgen. Jezus betoont liefde in actie. Gevoed door gebed. Bid en werk. In dat spoor wordt de kerk vandaag geroepen te gaan. Volhardend. Gedreven vanuit het besef dat ook wij welkom terug werden geheten in de gemeenschap van God. Volhardend in gebed. Voor de nood in deze wereld. Volhardend in daden van geloof, hoop en liefde. Amen.